

akademia

1950’Lİ YILLARDA KAYSERİ’DE YAYINLANAN MİZAH GAZETELERİ VE BU GAZETELERİN YAZILARINDA SİYASİ-İDARİ VE EKONOMİK HAYAT

Özet

Kayseri’de yerel basınla mizah, 1950’li yıllarda tanışır. Demokrat Parti’nin iktidarda olduğu bu dönemde, mizah gazetelerinde genellikle, hükümetin politikalarından kaynaklanan siyasi, toplumsal, ekonomik problemler, ulusal ve yerel düzeyde ele alınır. Bu makalede, 1950’li yıllarda Kayseri’de yayınlanan mizah gazetelerinden Emmi, Bomba, Bacanak ve Çimdik incelenmiştir. Niteliksel tarihsel tasarım karakterini taşıyan bu çalışmada, hem yaşanan gelişmelere bu gazetelerin penceresinden bakmak, hem de Kayseri mizah basınına tanıtmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kayseri Mizah Basını, Emmi Gazetesi, Bomba Gazetesi, Bacanak Gazetesi, Çimdik Gazetesi

HUMOR GAZETTES PUBLISHED IN KAYSERİ IN 1950’S AND POLITICAL-ADMINISTRATIVE AND ECONOMICAL LIFE IN ARTICLES OF SUCH GAZETTES

Abstract

Local press met with humor in Kayseri in 1950s. In this period when Democrat Party was in power, political, social, economical problems were generally discussed in national and local basis in humor gazettes. In this article, Emmi, Bomba, Bacanak and Çimdik of the humor gazettes published in Kayseri in 1950s were examined. In this study bearing the character of qualitative historical design, it was aimed to both look developments witnessed through the window of these gazettes and to introduce humor press of Kayseri.

Key Words: Humor Press of Kayseri, Emmi Gazette, Bomba Gazette, Bacanak Gazette, Çimdik Gazette

Giriş

Toplumsal, siyasi, ekonomik düzenin bozulduğu, laçkalaştığı dönemlerde, eleştiri yapmanın bir aracı olan mizah, zayıfın güçlüye karşı kullandığı bir silahtır. Mizah, kurulu düzene karşı çıkmayı, özgürleşmeyi sağlar. Toplumun deşarj olmasında, rahatlamasında yardımcı olan mizah, hem savunma hem de protesto ve tahrip etmede etkindir.

Mizahın etkinliği, yazılı ve basılı olması ile artar. Ülkemizde, 1870’li yıllarda basın ile tanışan mizah, yerel basındaki serüvenine ise 1900’lü yılların başında çıkar¹. Mizahın Kayseri’de basınla tanışması için ise, 50 yıl kadar daha geçer. Kayseri’de, 1952 yılında *Emmi* (1952-1954) ile başlayan mizah gazeteciliği, *Emmimiz* (1953), *Bomba* (1953), *Şakacı* (1953), *Abide* (1954), *Kayserili* (1954), *Pastırmacı* (1954-1955), *Bacanak* (1954-1955), *Pastırmacı Bacanak* (1955), *Çimdik* (1955), *Buğelek* (1960), *Cop* (1960) ile devam eder (Önder, 1972, 80-90). Bu dönemde siyasi iktidar, Demokrat Parti’dir. Diğer ulusal ve yerel gazeteler gibi Kayseri mizah basınında da haber ve haber niteliğindeki yazıların temel konusu, Demokrat Parti iktidarı ve bu iktidarın uyguladığı politikalarlardır.

1950 yılında yapılan seçimlerden CHP’nin yüzde 39.8’lik oyuna karşılık yüzde 53.4 oranında oy alarak iktidar olan Demokrat Parti (Zürcher, 2005, 315-316), Türkiye’nin siyasi hayatında yeni bir safha açmıştır. İktidar, halkın arzusuna uyarak sükûnetle el değiştirmiştir. Karpat (1967, 208), bu durumun hem şeklen hem de ruhen demokrasiye uygun olduğunu ifade eder.

Demokrat Parti, toplum tarafından kurtarıcı olarak görülmektedir. Bunda, Demokrat Parti’nin vaatleri de etkindir. Kurulduktan sonra Demokrat Parti, hayat pahalılığını, anti demokratik kanunları, idari teşkilatta yaşanan aksaklıkları Cumhuriyet Halk Partisi ile bağdaştırmış, öngördükleri politikalarla toplumun bu problemlerden kurtulacağını her fırsatta açıklamıştır (Albayrak, 2004, 184). Ancak, Demokrat Parti iktidara geldiğinde uyguladığı siyasi ve ekonomik politikalarla toplumu memnun edememiştir.²

Kayseri’de yayınlanan mizah gazete ve dergileri de yaşanan ekonomik, siyasi, toplumsal problemleri; yayın politikalarına uygun olarak ele almıştır.

Bu çalışmada, 1950’li yıllarda yayınlanan mizah gazetelerinden *Emmi*, *Bomba*, *Bacanak*, *Çimdik* üzerinde inceleme yapılmıştır. *Pastırmacı* ve *Pastırmacı Bacanak* gazeteleri, 2010 yılında Ebru Davulcu tarafından hazırlanan “Kayseri Mizah Basınında Toplumsal Muhalefetin Görünümleri: *Pastırmacı* ve *Pastırmacı Bacanak* Gazeteleri” adlı bir çalışmada incelenmiştir. *Buğelek* ve *Cop* gazeteleri ise, 1960’lı yıllarda yayınlanmıştır. Bu nedenle inceleme kapsamı dışında tutulmuştur.

Çalışmada, öncelikle *Emmi*, *Bomba*, *Bacanak*, *Çimdik* gazetelerinin kimlik ve teknik bilgileri, yazar ve karikatürist kadroları, çıkış amaçları ve yayın politikaları hakkında bilgi

1 Yerel basınla mizah 1900’lü yılların başında Gaziantep’te *İmam Baba*, *Palyaço* ve daha sonra *Kör Kadı* adlı gazete ve dergilerle tanışır. Ardından Adana’da *Gölge* ve *Karatepeli* adlı iki mizahi gazete; Bursa’da *Züğürt*; Ordu’da *Tilki*, *Maytap*, *Matrak*; Sakarya’da *Zurna*, *Yeni Zurna*; Samsun’da *Kalender*; Siirt’te *Sırf Dedikodu*, *Kelle Koltukta*, Sivas’ta *Hücum*, *Gıdı Gıdı*; Trabzon’da *Kahkaha*, *Horoz*, *İğne*, *Sivrisinek*, *Hamsi*, *Devekuşu* adlı mizahi dergi ve gazeteler de yayınlanır (Aksoy, 2001, 141).

2 İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Türkiye için siyasi ve ekonomik değişmeler kaçınılmaz olmuştur. Köyden kente göçün artması, ekonomik alt yapısı hazır olmayan ülkeyi olumsuz etkilemiştir. Geleneksel tarım ekonomisi değişmiş, yerini Amerikan destekli sanayi almıştır. Liberalizmi savunan Demokratlar, yabancı sermayeye önem vermiş, yerli girişimci sınıfın şekillenmesinde yabancı sermayenin yol gösterici olacağını düşünmüşlerdir. Ancak, bu girişim tam manası ile başarılı olamamış, ekonomide devlet etkisi devam etmiş ve karma ekonomiye yönelmişlerdir (Baytal, 2007, 566-567).

Demokrat Parti, Cumhuriyet Halk Fırkası’na ve taraflarına karşı baskıcı bir siyasi tutum benimsemekle de eleştirilmiştir. Ahmad (1999, 136) Demokratların, Cumhuriyet Halk Fırkası’nın izlediği siyaset anlayışını hâkim kıldığını belirtir. Buna sebebini de Demokrat Parti içinde Cumhuriyet Halk Fırkası’na karşı nefret duyanların ve insanların hoş görüsünü kazanmak için Cumhuriyet Halk Fırkası’na karşı sert önlemler alınması gerektiğine inananların olmasına bağlar.

verilecektir. Ardından da bu gazetelerin gündemindeki siyasi, idari ve ekonomik gelişmeler ortaya konulacaktır. *Emmi* Gazetesi'nde, 23. sayısında yayınlanan "Vur patlasın!" adlı yazıda, cemiyet olaylarını soysuzlaştırma yeltenişlerinin arttığı, her yanı tezvirin götürdüğü, büyük gazetelerin tezvirat yarışına girdiği açıklanmış, halkın inanmak ve anlamak gücünü tamamen kaybedeceği bir dönemin yaşandığı belirtilmiştir. Ardından da böyle zamanların karakteristiğinin ciddi yazılardan çok karikatür ve mizahla ifade edilebileceği bildirilmiştir (*Emmi*, 4 Temmuz 1952, 1). Çalışmada, kendilerine yükledikleri bu misyondan yola çıkarak, gazetelerin, döneme ilişkin ulusal ve yerel bazda yaptığı değerlendirmeler ele alınacaktır. Böylece, 1950'li yıllara ve bu yılların Kayseri'sine bir de mizahın penceresinden bakılacaktır. Mizah gazetelerinin tarafsızlıklarını iddia ve ilân etmeleri, bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde tetikleyicidir.

Çalışmada ayrıca, 1950'li yıllarda Kayseri'de yayınlanan mizah gazeteleri tanıtılacak ve bu gazetelerle ilgili bundan sonra yapılacak çalışmalar için kapı aralanacaktır.

Çalışma, niteliksel tarihsel tasarım karakterini taşımaktadır. Ankara Milli Kütüphane'den ulaşılabilen *Emmi* Gazetesi'nin 23, *Bomba* Gazetesi'nin 2, *Bacanak* Gazetesi'nin 11 ve *Çimdik* Gazetesi'nin 4 sayısında bulunan tüm haber ve yazılar incelenmiştir.

1. *Emmi*, *Bomba*, *Bacanak* ve *Çimdik* Gazeteleri Hakkında Genel Bilgiler

Bu kısımda, çalışma kapsamında incelenen mizah gazetelerinin kimlik ve teknik bilgileri, yazar ve karikatürist kadroları, çıkış amaçları ve yayın politikaları hakkında bilgi verilecektir.

1.1. *Emmi* Gazetesi

11 Ekim 1952 tarihinde yayınlanmaya başlayan *Emmi* Gazetesi, haftalık siyasi mizah gazetesidir. Serlevhada, gazetenin sahibi ve neşriyat müdürü ilk dört sayıda Mehmet Kayren³ olarak gösterilmiştir. Beşinci sayıdan sonra, gazete sahibi olarak Kayren ile birlikte Mehmet Yakuboğlu⁴'nun da ismi görülür. Yazı işlerini idare eden mesul müdürü ise, yine Mehmet Yakuboğlu olarak değişmiştir. Gazetenin sekreterliğini, Abdullah Satoğlu⁵ üstlenmiştir. Ancak Satoğlu'nun ismi beşinci sayıdan sonra künyede yer almamıştır.

Gazetenin idarehanesi, ilk dört sayıda Bay Fuat Caddesi Numara 9 iken beşinci sayıdan itibaren Bay Fuat Caddesi Numara 6'ya taşınmıştır. Basıldığı matbaa, ilk dört sayıda Sümer Matbaası, beşinci sayıdan itibaren ise Hâkimiyet Matbaası'dır.

Gazete, 4 sayfa halinde, siyah beyaz olarak yayınlanmıştır. Serlevhasında, üstte sola yakın biçimde büyük puntolarla ve kalın-italik, el yazısı ile "Emmi" yazmaktadır. 10. sayıdan itibaren gazetenin adının yazılışında, tırnaklı bir yazı karakteri kullanılmıştır. Gazetenin adının sağ kısmında bir kutucuk içinde tarih, sahiplik-müdürlük-sekreterlik, adres, fiyat, matbaahane bilgileri verilmiştir. Adın üzerinde ise yatay tek satırlık bir kutu içerisinde okuyucuya bazen dilek ve şikâyetlere açık olduklarına bazen de tarafsız yayıncılık anlayışı içerisinde bulduklarına **3** Mehmet Kayren, 1931 yılında Kayseri'de doğmuştur. İlk ve ortaokuldan sonra mürettip olarak matbaacılığa başlamıştır. Çalıştığı matbaalarda çıkan gazetelerin mizanpaj ve muhtevasıyla yakından ilgilenmiştir. 11 Ekim 1952'de *Emmi* Gazetesi'ni çıkarmıştır. Bu gazetenin yayınına son verdikten sonra İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da Sümer Konfeksiyon firmasını kurmuştur. 23 Eylül 1997'de vefat etmiştir (Satoğlu, 2002, 221).

4 Mehmet Yakuboğlu, 1929 yılında Kayseri'de doğmuştur. Matbaacılık ve gazetecilik yapan Yakuboğlu, *Emmi*'yi Mehmet Kayran ile birlikte çıkarmış, daha sonra Zafer Matbaası'nda, *Erciyes Telgraf* Gazetesi'ni çıkarmıştır. 1987 yılında vefat etmiştir (Satoğlu, 2002, 466).

5 Abdullah Satoğlu, 1934 yılında Kayseri'de doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Kayseri'de tamamladıktan sonra, İstanbul Gazetecilik Yüksek Okulu'ndan mezun olmuştur. *Hâkimiyet* ve *Filiz*'i çıkarmıştır. As Matbaasını kurmuştur. Lale Şairi olarak tanınan Satoğlu şiirlerini, *Bir Demet Lale*, *Lale Üstüne*, *Lale Bahçelerinde Lale Bahçelerinde*, *Gönlümde Açan Laleler* adlı kitaplarda toplamıştır. Ayrıca, *Türk Şiirinde Lale*, *Aşık Hasan*, *Kayseri Erciyes ve Çevresi*, *Kayseri Pastırmacılığı*, *Başlangıçtan Bugüne Kadar Kayseri Şairleri*, *Mevlana'nın Hocası Seyyid Burhaneddin*, *Kayseri'nin Efsane Adamı Osman Kavuncu*, *Halk Şairi Molulu Revai*, *Mimar Sinan Şiirleri Antoloji*, *Kayserililerin Ticaretteki Başarı Sırları*, ve *Kayseri Ansiklopedisi* eserleri vardır (Satoğlu, 2002, 386).

dair bilgi veren mesajlar iletilmiştir. Bu mesajlardan bazıları şu şekildedir: “Emmi’nin Sütunları Vatandaşların Her Türlü Dilek ve Şikâyetlerine Açıktır.” ya da “Vatandaş! Dönersek kahpeyiz millet yolunda bir azimetten.” Gazete 8. sayısından itibaren, sürmanşetten haber vermeye başlamıştır. Bu haberler genellikle gazetenin yayın politikasına ve bu politika nedeniyle aldıkları cezalara ilişkindir. Gazete adının altında, yatay kalın iki çizgi arasında gazetenin hangi gün yayımlandığına dair bilgi verilmiştir.

Gazetenin ilk sayfasında bu bilgilerin dışında kalan kısım ve diğer üç sayfası mizahî yazılara ayrılmıştır. Bu yazılar genellikle siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel laçkalaşmayı eleştirir niteliktedir. 23. sayıdan sonra, gazetenin son sayfası, tam sayfa halinde reklam ve özel ilanlara ayrılmıştır.

Gazetenin sayfaları yayınlanacak yazıların niteliğine göre 3, 4 ve 5 sütuna bölünmüştür. 57x82 boyutundaki kâğıdın yarısına basılan gazetenin niteliği ilk sayfada adın altında, “HAFTANIN CUMARTESİ GÜNLERİ FIRLAR SİYASİ MİZAH GAZETESİ” olarak belirtilmiştir. Burada geçen “fırlar” kelimesi gazetenin yazılarında mizahî bir üslup kullanacağını da göstergesidir. Gazetede, haber ve diğer yazıların dışında buna benzer bir üslup; fiyat, sene-sayı, tarih bilgileri verilirken de kullanılmıştır. Fiyat için “perakende ceremesi” ifadesi kullanılırken sene ve sayı için “siftah” ifadesi kullanılmıştır. Tarih bilgisi verilirken ise, örneğin 2. sayıda, “1952 Ekiminin üçüncü Cumasının tertesi” yazılmıştır.

Gazete, ilk 21 sayısı boyunca Cumartesi, 22. sayı ile birlikte Cuma günleri çıkmaya başlamıştır. 24, 25 ve 26. sayılarında adının altında, “Haftanın Cuma Günleri Fırlar Siyasi Mizah Gazetesi” yazsa da bu sayılardaki tarih bilgisinin, Cumartesi Günü’nü gösterdiği tespit edilmiştir.

Gazetenin fiyatı ilk çıktığı sayıdan sonuncu sayısına kadar perakende 1 çeyrek, senelik abonelik ise 2,5 kayme olarak belirlenmiştir. Burada çeyrekten kasıt çeyrek kuruş, kaymeden kasıt ise liradır.

Gazetede yer alan haber ve diğer yazıların yazarları, genellikle müstear adlarını kullanmışlardır. Bazen de yazılar, gerçek isimle ya da isimsiz olarak yayınlanmıştır. İnceleme sırasında belirlenen gerçek ve müstear adlar şu şekildedir: Emmi, Fedâî, Davulcu, Emmioğlu, Gece Kuşu, Geçim Dünyası, Mim-Coş Ter, Boşboğaz, Dedektif, Manici Başı, Nalbant, Dedektif İks, Çok bilir, Yarasa, Açık göz Kayserili, Emmizade, Kılıçık, Münecim, Yarasa, Çelik Çivi, Demarşçı, Çoksöyler, Âsalı, İcadi, Duvarcı, Diyojen, M.O., M.K., Ö.K.M., M., G.K., M.Y., Ş.B., K.M.Ö., A-F, Mehmet Kayren, Abdullah Satoğlu, Seyfullah Koçoğlu, Yüksel Satoğlu, H. Muttalip Ünal, Kemal Coşkun, Turgut Göğer, M. Biçer, Mustafa Nejat Çeven, Hulusi Satoğlu, Dârâ Savaş, Türkay Tuğrul, O. Seyfi, Turgut Tolgay, Alaeddin Biber, Yalçın Güven, Kamil Arıkoğlu, M. Ümit Hazneci, H. Ahmet Erden, Mustafa Karacaoğlu, Ahmet Yanarsoy, Asım Saraç, Öztürk K. Miral, İsmail Acardağ, Süleyman Sırrı, Kamil Arıkoğlu, Rasim Özcan, Ahmet Yanarsoy. Okuyuculardan gelen şiirler de gazetede yayınlanmıştır. Bu şiirler, “Okuyucuların Takdiri” adlı köşede yayınlanmıştır.

Gazete, edebî alanda ün salmış şairlerin şiirlerini de yayınlamıştır. Bu isimler arasında; Faruk Nafiz Çamlıbel, Yahya Kemal Beyatlı, Bekir Sıtkı Erdoğan, Ahmet Haşim, Hüseyin Nihal Atsız, Halil Soyuer, Hüseyin Rıfat, Rıza Tevfik, Necdet Rüştü Efe, Mehmet Akif Ersoy, Emin Bülent Serdaroğlu, İlhan Geçer, İlhan Otyakmaz, Azmi Gülahmetoğlu bulunmaktadır.

Dergide, görsel malzeme olarak karikatür kullanılmıştır. Bu karikatürler ise çoğunlukla isimsiz yayınlanmıştır. İmzalı karikatürlerin karikatüristleri ise Suat Yalaz, Kemal Türkoğlu, Salim Temuk’tur.

Gazetede yayınlanan ilan ve reklamlara ilişkin dikkat çeken ilk yazı, 1. sayıda ilk sayfada yer alır. “Valiliğin Nazarı Dikkatine!..” üst, “Resmi ilan almıyoruz” alt başlığı ile yayınlanan bu yazıda, gazetede hiçbir zaman resmi ilan yayınlanmayacağına, vilayetten basılmak için de resmi ilan gelirse aynen geri iade edileceğine ilişkin bilgi verilmiştir (Emmi, 11 Ekim 1952,

1). Bununla beraber gazetede, reklam ve özel ilanlara yer verilmiştir. Gazetede ilk reklam, ilk sayıda 2. sayfada yayınlanmıştır. Reklam bir şekerevine aittir. Aynı sayıda 3. ve 4. sayfalarda da reklamlara yer verilmiştir. Gazetede yer alan reklamlar; doktorlara, beyaz eşya mağazalarına, terzilere, kitabevlerine, şarküterilere, fotoğrafçılara, bankalara, manifatura mağazalarına, saatçilere, tamircilere, lokantalara, gıda fabrikalarına, kurukahvecilere, merhem-ilaç firmalarına, otellere, demir atölyelerine aittir.

Görsel malzeme kullanılarak yayınlanan ilk reklam ise, bir bankaya aittir. 3., 5. ve 11. sayılarda karikatür kullanılarak yayınlanan bu reklam, 7. ve 9. sayılarda illüstrasyon eşliğinde verilmiştir. Gazetenin 23. sayısında da radyo üreten bir firmanın, karikatür kullanılarak hazırlanmış reklamı verilmiştir.

Gazetede özel ilanlara ilişkin ise 23. sayıda, 4. sayfada bir duyuru yapılmıştır. Aynı duyuru 24., 25., 26., 27. sayıda da verilmiştir. Duyuruda, “İlanlarımızı Orta Anadolu'nun en çok okunan gazetesi EMMİ'ye verin” yazmaktadır. Bu duyuru, gazetenin özel ilanları almaya açık olduğunu ortaya koyarken, gazeteye gösterilen okuyucu ilgisinin anlaşılması için de bir ipucu niteliğindedir. Gazetede satılık ulaşım araçlarına, motopomplara; yitik evraklara ilişkin ilanlar yayınlanmıştır.

Gazetede yer alan reklam ve ilanlar, gazetenin tirajı hakkında da bilgi vermektedir. 26. sayıda, 4. sayfada yer alan bir ilanda, “İlanlarınızı 10 bin okuyucusu olan sizin gazeteniz EMMİ'ye veriniz” yazmaktadır (*Emmi*, 25 Temmuz 1953, 4). Bu ibare, gazetenin hatırı sayılır bir okuyucu kitlesinin olduğunu bir göstergesidir.

Gazete, ilk 12 sayı düzenli bir biçimde çıkmış, 13. sayı ile birlikte ise yayınına ara verdiği dönemler olmuştur. Gazete 13. sayısını bir hafta gecikmeli olarak 10 Ocak 1953, 21. sayısını iki hafta gecikmeli olarak 21 Mart 1953, 22. sayısını iki ay iki hafta aradan sonra 12 Haziran 1953, 23. sayısını ise üç hafta aradan sonra 3 Temmuz 1953 tarihinde yayınlamıştır. Gazetede 13. sayıdan önce verilen bir hafta ara ile ilgili bir bilgi yer almazken, 21. sayının iki hafta gecikmeli yayınlanmasına ilişkin olarak okuyucuyu bilgilendirmek için müstear adı ile Emmi tarafından “Okuyucularla bir Hasbihal” adı ile bir köşe yazısı yayınlanmıştır. Yazıda, gazetenin iki hafta çıkmamasının tek sebebinin teknik arızalar olduğu belirtilmiştir. Verilen bu arayı gazetenin aleyhinde kullanarak zihinleri bulandırmak isteyenlerin olduğunu açıkladığı yazıda, bundan sonra *Emmi*'nin aynı heyecan ve fedakârlıkla neşriyatına devam edeceği bilgisi verilmiştir. Yazıda, gazetenin karşısında olanların *Emmi*'yi daha olgunlaşmış görünce duydukları üzüntüyü ağızlarından iğrenç salyalar akıtarak kusacakları da ifade edilmiş, gazetenin haklıyı alkışlamak kadar haksıza, zalime, müstebite, müfteriye, şarlatana, ilimsiz kof kalan kalem erbabına da düşman olduğu vurgulanmıştır. Bundan sonra aralıksız yayınlanacak olan gazetenin bunu fazlasıyla ispat edeceği de ayrıca dile getirilmiştir (*Emmi*, 21 Mart 1953, 1,4). Yazıda, *Emmi*'nin bundan böyle aralıksız yayınlanacağı bildirilse de 22. sayının iki ay iki hafta aradan sonra yayınlanması dikkat çekicidir. Bu konuda, 22. sayıda herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

22. sayıdan üç hafta sonra yayınlanan 23. sayıda ise gazetenin yayınına verdiği araya ilişkin ilk sayfada, “Emmi'yi Susturmak isteyenler! Şunu iyi bilsinler ki, gazetemiz hakikatleri haykırmaktan hiçbir zaman geri durmayacaktır” başlığı ile bir haber verilmiştir. Haberde, bazı zaruri ve teknik sebeplerden dolayı neşriyatına ara veren gazetenin yazı ailesi arasına katılan birçok yeni elemanı ile yeniden hak ve hakikat yoluna yürümeye başladığı belirtilmiştir. Ara verdikleri dönemde kulaklarına hoş olmayan sözlerin geldiğini de belirten gazete, bu sözleri sarf edenlere *Emmi*, bu matbaa olmazsa başka matbaada basılabileceğini ve hakikatleri haykırmaktan hiçbir zaman geri durmayacağını, her gördüğü yolsuz işi duyurmaya ve ilgilileri yola getirmek için çalışmaya devam edeceğini dile getirmiştir (*Emmi*, 3 Temmuz 1953, 1).

35 sayı yayınlanan gazetenin (Satoğlu, 2002, 221), yayınına neden son verdiğine ilişkin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Emmi Gazetesi'nin Çıkış Amacı ve Yayın Politikası

Gazete çıkış amacını, ilk sayıda Emmi müstear imzasıyla “Niçin Çıkıyoruz” başlıklı köşe yazısında dile getirmiştir (*Emmi*, 11 Ekim 1952, 1,4). Yazıda, gayelerinin başında türlü dolaplarla halkı aldatanların, büyük milletimizin izzeti nefsiyle oynayanların, dostun ya da düşmanın önünde insanların haysiyetini iki paralık edenlerin iç yüzlerini, kirli çamaşırlarını hiçbir kuvvetin tesiri altında kalmadan olduğu gibi kamuoyunun gözü önüne sermek bulunduğu açıklanmış; ardından sözü edilenlerin kim olduğu biraz daha ayrıntılı olarak ifade edilmiştir: “Bizim, halkın işlerine lakaydi gösteren devlet memuru olduğu kadar bazı resmî müessese diyebileceğimiz yerlerde alenen kumar oynayanlar da düşmanımızdır. Yalan ve sahte haberlerle efkârı umumiyeyi bulandıran gazeteci, rüşvet alan memur, ırz düşmanları, kumarbazlar, muhtekir tüccar, müstehcen san’atkar, tesir altında kalan gazete, gazeteyi tesir altında bırakan devlet adamı, rey simsarlığı yapan, kanı beş para etmez partici, kabiliyetsiz ve yapmacık muharrir, milletin hayatı ile oynayan şoför, gençlerin kafasına şehvet tohumu eken mecmua, züppe Amerikan hayranı, bu milletin büyüklüğüne inanmayan ruhsuz fikir adamı, vatan aleyhine çalışan hain, yabancılar nazarında itibarımızı gölgeleyen lakayit politikacı, meclise uğramayan milletvekili, mektep sıralarındaki masum yavruları ayartan şehvet bezirganı olan tip her bakımdan düşmanımızdır.” Gazete bunlarla mücadele etmenin vazifelerinin başında geldiğini, tüm yüz kızartıcı halleri halkın önüne sermekten hiçbir zaman yılmayacağını ve usanmayacağını kaydetmiştir. Yazıda, gazetenin bu görevi yerine getirirken ince bir mizah ruhu ile hareket edeceği de vurgulanırken bu mizah ruhunun milli yaraların üstünde ince bir merhem tesiri yaparsa kendilerini bahtiyar addedeceklerinin de altı çizilmiştir.

Yazıda, çıkış amacından söz edilirken gazetenin yayın politikası hakkında da bilgi verilmiştir. Gazete, düşmanları ile mücadele ederken korktuğu ve çekindiği tek ve büyük kudretin Allah olduğunu dile getirmiştir. Bu nedenle kendilerinin millet fedaileri olarak vasıflandırılabilceğini de bildirmiştir. Gazetenin hiçbir partinin organı ya da destekçisi olmadığı, siyasi hiçbir gayelerinin bulunmadığı, kendilerini tesir altında bırakacak hiçbir şahsın ve teşekkülün varlığına inanmadıkları, para için çıkmadıkları, yüksek mevkilerde gözlerinin olmadığı da vurgulanmıştır (*Emmi*, 11 Ekim 1952, 1,4).

Yine ilk sayıda “Sohbet” adlı köşede yayınlanan “Çıkarken” başlıklı yazı da gazetenin çıkış amacını ve yayın politikasını ortaya koyar niteliktedir. Yazıda, Kayseri’de yayınlanan üç tane gazete olduğu ve bu gazetelerin politika hayatı içinde siyasi partilerden birini tuttukları ve onun prensiplerini müdafaa ettikleri için kamuoyunun istek ve görüşlerine tercüman olmadıkları bildirilmiştir. Basın alanındaki bu noksanlığını gidermek gayesi ile maddi menfaatten tamamen uzak bir biçimde çıktıklarını belirten gazete, haftalık olarak yayınlanacağını, hakikatleri olduğu gibi kamuoyuna aktaracaklarını, siyasi-sosyal-kültürel-edebi her türlü yazıyı yayımlayarak ve bir yandan da mizahî mevzuları ele alarak okuyucuya sesleneceklerini bildirmiştir. Hiçbir siyasi partinin malı olmadan noksanlıkları okuyucuya aktaracaklarını kaydeden gazete, cemiyet hayatında vatandaşların içinde bulunduğu sıkıntıları dile getireceğini, bu görevi yerine getirirken de tek dayanaklarının vatandaş ve tek hedefinin de hak ve hakikati savunmak olduğunu ilan etmiştir. Son olarak gazete, hiç olmazsa haftada bir gün hadise ve hakikatleri olduğu gibi yansıtırken eli kalem tutan tüm hemşerileri; yayınlanmak üzere yazı göndermeye de çağırmıştır (*Emmi*, 11 Ekim 1952, 2,4).

Gazete tarafsızlığını, resmi ilan almayacağını belirterek de ilân eder ve sağa sola boyun eğerek neşriyata devam etmektense takatleri tükenince kendi kabuklarına çekilmeyi uygun bulduklarını açıklar (*Emmi*, 11 Ekim 1952, 1).

Gazete, okuyucuya hiçbir partinin güdümünde olmadan; siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel alanda yaşanan hakikatleri anlatacaktır. Vatandaşlarını kendilerine destekçi olarak gördüklerini aktaran gazete, kendilerinin milletin fedaileri olduklarını, hiçbir mevkide ve parada gözleri olmadığını, ekonomik durumları el verdiği müddetçe yayın yapacaklarını açıklamıştır. Yayınlarını yaparken mizahî bir üslup da kullanacaklarını bildiren gazete, bu üslubun millî yaralara biraz da olsa merhem olacağı inancında bulduklarını dile getirmiştir.

1.2 Bomba Gazetesi

İlk sayısını 29 Haziran 1953 tarihinde çıkaran *Bomba* Gazetesi, Pazartesi günleri yayınlanmış, siyasi mizah gazetesidir.

Gazetenin künyesi 2. sayfada, “Bomba'nın Doğum Fişi” başlığı altında verilmiştir. Bu fişe göre, matbaada basılan gazetenin Sütanesi Turgut Göğer⁶, babası Mustafa Nejat Çeven'dir.⁷ Tabiiyetinin hususi ilan olduğu belirtilen gazetenin mezhebine tarafsızlık yazılmıştır. Gazetenin doktorları ise İsmail Evcı⁸, Su-Ak, Feyzi Özsoysal, Hamdi Mehter⁹, Mümtaz Gümüşçü, Sivri Zeka, İğne; asistanlar ise Abdullah Satoğlu, Asım Soyselçuk¹⁰ ve arkadaşları şeklinde belirtilmiştir. Gazetenin baş ebesi Yakuboğlu, göbeğini kesen Kayren Bakioğlu, besleyen İzmit Kağıt Fabrikası, dadısı anasının gözü, samimi arkadaşı ise meşhur *Emmi* Gazetesi'dir.

Gazete 4 sayfa halinde basılmış; ilk sayfada üstte gazetenin adı, adın üzerinde ise sürmanşetten bir haber yer almıştır. Gazete adının altında bir satır halinde sol baştan sıra ile yıl ve sayı bilgileri, gazetenin niteliği hakkında bilgi ve fiyat bilgisi belirtilmiştir. Gazete isminin yer aldığı kısmın yanında ise Terziler Mağazası'na ait bir ilan metni görülmektedir.

Gazetenin adı büyük italik harflerle siyah duman havası verilmiş bir baloncuğun içine beyaz renkle yazılmıştır. Derginin yıl, sayı ve fiyat bilgileri siyah kalın puntolu, küçük harflerle; niteliği ise siyah, kalın puntolu büyük harflerle “PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKAR SİYASİ MİZAH GAZETESİ” şeklinde belirtilmiştir.

Sayfanın altta kalan bölümü ise beş sütuna bölünmüş; soldaki ilk sütun Bomba imzası ile yazılmış bir köşe yazısına; diğer sütunlar ise mizahi bir dille ele alınmış siyasi, sosyal, ekonomik problemlerin anlatıldığı haberlere bırakılmıştır.

Gazetenin beş sütun halinde hazırlanan orta iki sayfasında da - 2. ve 3. sayfa - yine mizahî üslup kullanılarak hazırlanan siyasi, sosyal, ekonomik problemlerin dile getirildiği yazılar ve haberler yer almıştır. Gazetenin son sayfasında ise soldaki ilk sütun ilk üç sayfada verilen haberlerin ya da yazıların devamı için ayrılmış, geriye kalan iki sütunda ise alınan reklam ve ilanlar yayımlanmıştır.

57x82 boyutundaki kâğıdın yarısına basılan gazetenin fiyatı, 5 kuruştur. Gazetenin yazarları arasında *Bomba'nın Doğum Fişi* başlığı altında yukarıda verilen künyede adı geçmeyen gerçek ve müstear adları ile Hazır Cevapçı, Mehmet Karyen, Boyacı ve Pastırmacı bulunmaktadır. Pastırmacı, 11 Ekim 1954 tarihi itibarı ile yayımlanmaya başlayan diğer bir siyasi mizah gazetesi *Pastırmacı'nın* başyazarıdır. Gazetede karikatüre yer verilmemiştir.

6 Turgut Göğer, 1932 yılında Diyarbakır'da doğmuştur. 1951 yılında *Hakimiyet* Gazetesi'ne muhabir olarak girmiştir. 1953 yılında *Bomba* ve *Emmimiz* adlı mizah gazetelerini çıkarmıştır. Daha sonra Ankara'ya gitmiş ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü'nde Sigorta ve Primler Dairesi Başkan yardımcılığı yapmıştır. 1989'da vefat etmiştir (Satoğlu, 2002, 131).

7 M. Nejat Çeven, 1934 yılında Kayseri'de doğmuştur. Çok erken yaşlarda gazeteciliğe başlayan Çeven, *Siyasi Baba*, *Işık*, *Cop*'u çıkarmıştır. *Devrim* Gazetesi'nde hicivler yazan Çeven, bunları *Taşlama* adlı bir kitapta toplamıştır. Ayrıca 1952'de *İnleyiş* adlı bir şiir kitabı çıkarmıştır. 1974'de vefat etmiştir (Satoğlu, 2002, 69).

8 1932 yılında Kayseri'de doğmuştur. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Öğrencilik yıllarında Kayseri İli Yardım Derneği yönetiminde bulunan Evcı, Adana, Ankara, Kayseri, İstanbul'da serbest avukatlık, bakanlık baş hukuk müşavirliği, hazine avukatlığı yapmıştır. *Yeni Kayseri* ve *Hakimiyet* gazetelerinde yazı işleri müdürlüğü yapan Evcı, *Şakacı* adlı mizah gazetesini çıkarmıştır. *Kayseri* ve *Kayseri Sofrası* adlı eserleri vardır (Kayseri Ansiklopedisi, 2010, 274).

9 Hamdi Mehter, 1934 yılında Kayseri'de doğmuştur. İstanbul İktisat Fakültesi'ni bitiren Mehter, İş müfettişliği, Sayıştay denetçiliği, Marmara Üniversitesi'nde öğretim görevliliği yapmıştır. Anayasa Mahkemesi raportörlüğünden emekliye ayrılan Mehter, yerel gazetelerde yazı ve şiir yayınlamıştır. Şiirlerini *Viktorya İstasyonu* adlı şiir kitabında toplamıştır (Satoğlu, 2002, 300-301).

10 Asım Soyselçuk, 1933 yılında Kayseri'de doğmuştur. İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu'nu bitirmiştir. *Hakimiyet* Gazetesi'nde muhabirlik ve yazarlık yapan Soyselçuk, 1983'te vefat etmiştir (Satoğlu, 2002, 406).

İlk sayısından itibaren hem ilk sayfada, ismin yazılı olduğu satırın sağ kısmında hem de 4. sayfanın sağdaki üç sütununun tamamında ilan ve reklam yayınlayan gazeteye, bu ilan ve reklamları; giyim mağazaları, kitabevleri, bir makarna fabrikası, terziler, doktorlar tamir atölyeleri, şekerçiler vermişlerdir.

Gazete, yalnızca iki sayı çıkmış ve kapanmıştır (Satoğlu, 2002, 41).

Bomba Gazetesi'nin Çıkış Amacı ve Yayın Politikası

Gazetenin çıkış amacı ilk sayının, ilk sayfasında Bomba imzası ile verilen, “Bomba” başlıklı yazıda ifade edilmiştir (*Bomba*, 29 Haziran 1953, 1). Yazıda öncelikle bombanın savaşlarda zaferi sağlayan en esaslı ve en güvenilir silah olduğuna dair bilgi verilmiş, *Bomba Gazetesi'nin* de buna benzer bir biçimde çarpık, eğri, yanlış, çirkin bulduğu her şeyle mücadele edeceği ve basının zafer temin eden unsurlarından biri olmasına çalışacağı dile getirilmiştir. Bombanın içinde bulunan barut yerine gazetede barut olarak fikrin, gerçeklerin, iyi niyetin, halk sevgisinin, vatan sevgisinin, millet sevgisinin kullanılacağı bildirildiği bu yazıda, gazetenin amacına ulaşması için sadece gazeteyi çıkaranların emek ve gayretlerinin yetmediği, bir süt anaya ihtiyaç duyulduğu, süt ananın ise okuyucular ve hemşerileri olduğu vurgulanmıştır. Yazıda son olarak, *Bomba Gazetesi'nin* öksüz olduğu belirtilmiş, buna sebep olarak ise resmi ilan alamayacak olması gösterilmiştir.

Gazetenin yayın politikası ise ilk sayıda, ikinci sayfada verilen “*Bomba'nın Doğum Fişi*” başlıklı yazıda mezhebi kısmında belirtilmiştir (*Bomba*, 29 Haziran 1953, 2): “Tarafsızlık”.

1.3 *Bacanak Gazetesi*

İlk sayısı 7 Ağustos 1954'te yayınlanan *Bacanak Gazetesi*, haftalık siyasi, mizahi gazetedir. Sahibi ve mesul müdürü Ertuğrul Üner olan gazetenin sekreterliğini ise Nejat Çeven yürütmüştür. Gazetenin idarehanesi ilk dört sayıda Mimarsinan Caddesi Numara 24'te yer alırken, beşinci sayı ile birlikte Kazancılar Caddesi, Kumaşçılar Sokak Numara 12/1'e taşınmıştır. Dizgi ve baskısı Yeni Matbaa tarafından yapılan gazetenin, yalnızca 5. sayısında dizgisi Anadolu Mürettiphanesi, baskısı Erciyes Matbaası tarafından hazırlanmıştır.

Gazete ilk 6 sayısını ve 12. sayısını 4 sayfa, 7. ve 9. sayılarını 5 sayfa, 8. ve 11. sayılarını ise 6 sayfa halinde yayınlamıştır. Bununla beraber 7., 8., 9. ve 10. sayılarında bir sayfa da ek vermiştir.

Gazetenin ilk sayfasında üstte ortalı biçimde ismi, altında bir kutucuk içinde niteliği, bu kutucuğun altında sahibi, mesul müdürü ve idarehanesinin adres bilgileri bulunmaktadır. Gazetenin isminin sol kısmında tarih, sayı ve fiyat bilgileri yer alırken sağ kısmında okuyucuların arzularını bildirmeleri için bir posta kutusu numarası verilmiştir. Bu bilgilerin yer aldığı kısım, bir satırlık yatay bir çizgi ile gazetenin alt kısmından ayrılmıştır. Sayfanın yatay çizgi ile ayrılan alt kısmı ise beş sütuna bölünmüştür. Bu kısım siyasi, sosyal ve ekonomik anlamda sorun oluşturan hususların mizahi bir dille anlatıldığı haber ve diğer türlerdeki yazılara ayrılmıştır.

Gazetenin diğer sayfaları, yayınlanacak yazıların niteliğine ve biçimsel özelliklerine uygun olarak 3, 4 ya da 5 sütuna bölünmüştür. Bu sayfalarda yine siyasi, sosyal ve ekonomik problemlerin dile getirildiği mizahi bir üslup kullanılarak hazırlanan yazılar ve haberler yer almıştır. 5. sayıdan itibaren ise gazetenin kimi sayfalarını sadece reklama ayırdığı görülmüştür. 5. ve 6. sayıda son sayfa, 7. sayıda 4. sayfa, 8. ve 11. sayıda 3., 4., 5. ve 6. sayfalar, 9. ve 10. sayıda 3., 4., 5. sayfalar, 12. sayfada da 3. ve 4. sayfalar reklam ve ilanlara ayrılmıştır.

57x82 boyutundaki kâğıdın yarısına basılan gazetenin adı, ilk sayfada üst orta kısımda kalın büyük puntolarla yazılmıştır. Adın altında gazetenin niteliği “HAFTALIK SİYASİ MİZAHİ GAZETE” olarak belirtilmiştir. Gazete, haftanın Cumartesi günleri yayınlanmıştır.

Gazete 7. sayısına kadar, 5 kuruştan satılmıştır. 7. sayısından sonra ise fiyatı 10 kuruşa yükselmiştir. Bu fiyat yükselişinde, 7. sayı ile birlikte gazetenin sayfa sayısının artmasının ve bir sayfa da ek vermesinin payı olduğu düşünülmektedir.

Gazeteye okuyucular abone de edilmektedir. 2. sayısında yıllık aboneliği 2,5 TL, aylık aboneliği 125 kuruş olarak gösterilen gazete, 8. sayısı ile birlikte yıllık aboneliğini 500 kuruş, aylık aboneliğini 250 kuruş olarak göstermiştir.

Gazetede mizahi bir üslup kullanılarak hazırlanmış haber, şiir, hikâye, fıkra türü yazıların yazarları; kimi zaman kendi isimlerini kullanmış, kimi zamansa müstear adla veya isimsiz olarak yazılarını yayınlamakla gerçek kimliklerini gizlemişlerdir. İnceleme esnasında belirlenen müstear ve gerçek adlar şöyledir: Bacanak, A. Bacanak, Kayserili, Tezgahtar, Zamanın Adamı, Münecim, Fis Kos, Zurnacı, Bacanak, Gezer, Aklı kısa, Gezici, Haberci, Telxonix Y.A., Topal Karga, Kalaycıların Osman, Ocaksız Hasan, M.N.Ç, Zekicik, Bilirkişi, K.G.M, F.K, Perdecı, Münirittin, Veli Nefesikokar, Tekir Hasiroğlu, Halis Sığır, Kevgir Veli, Makinist Haso, İstanbullu Bacanak, Tahtiratçı Talat, Eşref, Kafadar, Fıkracı Baş, Kapıkulu, Afişçi Naci, Piyangocu, Fıkracı, N.T., Martaval İhsan. Bu isimlerle beraber gazetede kimi zaman ünlü isimlerin eserlerine de yer verildiği görülmektedir. Ziya Paşa ve Neyzen Tevfik, bu konuda örnektir.

Dergide çoğu karikatür ise isimsiz yayınlanmıştır. Nadir de olsa imzalı yayınlanan karikatürlerin karikatüristleri; E. Üner, Godeau M., M.Nazım, ve F. Çeliker'dir.

Gazetede verilen reklam ve ilanlara ilişkin ilk sayıda, 4. sayfada "Resimli ve klişeli ilan servisimiz hizmetinizdedir." ifadesi yer almaktadır. Ayrıca, abonelik bilgilerinin yer aldığı kutucukta da ilanlardan mesuliyet kabul edilmeyeceği ve gönderilen yazıların iade edilmeyeceğine dair açıklama yapılmıştır. Gazetede verilen ilk ilanlar ise, ilk sayıda yer almıştır. Bu ilanlar, bir taksi firmasına ve mühendislik ve mimarlık yapan bir şahsa aittir.

Gazetede, görsel malzeme kullanılarak yayınlanmış ilk reklam ise, yine bir taksi firmasına aittir. Reklamda görsel malzeme olarak, karikatür kullanılmıştır. Genel bir değerlendirme yapılacak olursa ilan ve reklamların; zayı, satılık ev, satılık tarla, banka, dikiş makinesi, radyo tamir atölyesi, doktor, mahkeme kararları ile ilgili olduğu ifade edilmelidir.

Kültürel etkinlikler de kimi zaman ilanların konusu olmuştur. Örneğin gazetenin 4. sayısında gösterime girecek bir komedi oyununun ilanı verilmiştir.

Gazetede verilen reklamlar kimi zaman bir tam sayfayı da kaplayabilmiştir. Böyle bir reklam, 6. sayıda verilmiştir. Bu reklam bir dikiş makinesi firmasına aittir. Reklamda görsel malzeme olarak da dikiş makinesi illüstrasyonu kullanılmıştır.

Ayrıca gazetenin 6. sayısından itibaren son bir ya da iki bazen de üç sayfasının tamamen reklama ve ilana ayrıldığı da belirtilmelidir.

Gazetenin her hafta düzenli yayınlandığı söylenemez. Gazete bu konudaki ilk aksaklığı okuyucusuna, 4. sayısını 28 Ağustos 1954 tarihinde yayınladıktan 7 hafta sonra, 5. sayısını 16 Ekim 1954 tarihinde yayınlamakla yaşatmıştır. Yayınına verdiği bu ara ile ilgili olarak 5. sayısında müstear adı ile Bacanak'ın yazdığı "Ne var, Ne yok!" başlıklı köşe yazısında, ekonomik problemler sebep olarak gösterilmiştir. Yazıda berberlerin dahi tıraş parasını iki misline çıkarırken *Bacanak* Gazetesi'nin beş kuruştan satılmasının kendilerini ekonomik olarak sıkıntıya düşürdüğünü aktaran Bacanak, gazeteciliğin kâr işi olmadığını, zarar etmeden kendilerini kurtardıklarında şükrettiklerini ifade etmiştir. Bacanak yazısında gazetenin çıkmadığı bu dönem zarfında memleketi ve hemşerilerini dolaştıklarını belirtmiş, memleketteki su tesisatı işinin devam etmesinden ve mahalle aralarında açılan hendeklerin giderek büyütülmesinden duyduğu sıkıntıyı da aktarmıştır (*Bacanak*, 16 Ekim 1954, 1,4).

Gazete 6. sayısını, 5. sayısından 4 hafta sonra 13 Kasım 1954 tarihinde, 10. sayısını, 9. sayısından 2 hafta sonra 18 Aralık 1954 tarihinde çıkarmıştır. 6. sayısını çıkarmadan evvel verdiği 4 haftalık ara için gazetenin yine 6. sayısında bir ilan verilmiştir. İlk sayfada verilen ilanda "Bacanak, bugün çıkmaz yarın çıkar, bu hafta çıkmaz, gelecek hafta muhakkak çıkar." ibaresi yer almıştır. İlanda ayrıca gazetenin bir sonraki sayısında daha geniş ve zengin bir içeriğe sahip olacağı "Ya 8 sayfaaa ya 6 sayfa. Amma herhalde 6 sayfa olacak." ifadeleri ile duyurulmuştur. İlanda son olarak derginin sayfa sayısının artmasının okuyucuya 10 kuruşa mal

olacağı da bildirilmiştir (*Bacanak*, 13 Kasım 1954, 1). Gazete 10. sayısından evvel verdiği 2 haftalık ara için ise herhangi bir bilgilendirme yapmamıştır.

Gazete 29 Ocak 1955 tarihinde *Pastırmacı Gazetesi* ile birleşmiş ve yayınına *Pastırmacı Bacanak Gazetesi* adı ile devam etmiştir.

Bacanak Gazetesi'nin Çıkış Amacı ve Yayın Politikası

Bacanak Gazetesi'nin çıkış amacı, ilk sayısında müstear adı ile Bacanak tarafından yayınlanan “Niçin Bacanak?!” adlı yazıda ifade edilmiştir. Yazıda, Kayseri halkını gıdıklamadan tebessüm ettirebilecek birkaç satır mizaha ihtiyaç olduğuna inanılarak gazetenin çıkarılmasına karar verildiği belirtilmiştir. Ayrıca yapılan şakalarda incitici olmamaya, müstehcen espriler yapmamaya dikkat edileceği de dile getirilmiştir. Gazetenin adının “Bacanak” konulmasının sebebi ise daha evvel aynı ihtiyacı karşılamak için yayınlanan *Emmi Gazetesi* ile bacanak sayıldıkları düşüncesinden hareketle açıklanmıştır. Ayrıca isim meselesine mizahî bir bakış açısı ile de yaklaşarak: “Yuvalarımızın dahiliye nazırları da havva kızları olduğuna göre, okuyucularımızla da uzaktan bacanak sayılmaz mıyız ki?!” denilmiştir (*Bacanak*, 7 Ağustos 1954, 1,3).

Gazetenin yayın politikasına ilişkin ise 8. sayısındaki “Görüşler” kısmında yer alan ve M.N.Ç. müstear adı ile yayınlanan “Panorama” adlı yazıdan bilgi edinilebilir. Yazıda Demokrat Parti, Cumhuriyet Halk Partisi ve Millet Partisi birlikte eleştirilmiştir. Bu eleştiri, M.N.Ç.’nin üç farklı partiye mensup manava verdiği sipariş üzerinden yapılmıştır:

Bir Demokrat Partili manava sordum:

-Bira var mı?

-Bira yok ama gazoz var.

-Şeker?

-Şeker yok, pekmez var.

- Ya sigara?

-Biraz önce tükendi, pipo isterseniz verelim.

-Öyle ise, desene be birader, ne ararsan bulunur derde devadan gayri.

Sonra bir Halk partili manava:

-Bira var mı dedim.

-Yok! dedi.

-Şeker?

-Yok.

-Ya sigara?

-O da yok.

-Öyle ise, ya ne var be birader; bol bol refah mı?

Nihayet bir de Millet Partili manava sordum:

-Bira var mı?

-Eskiden var mıydı ki şimdi olsun beyim.

-Şeker?

-O da öyle

-Ya sigara?

- Hahhahhay!... Bir paket sigaram kaldı, o da bana lazım..

-Öyle ise ilk defa can sonra canan desene be birader...

Her üç partiyi de ülkenin ve vatandaşın problemlerine çözüm getiremeyecek olmakla eleştiren M.N.Ç yazısına, bir Bektaşî fıkrasını da ekleyerek particiliğin hali karşısında vatandaşların çoğunun hiçbir partiye girmediğini belirtmiştir (*Bacanak*, 27 Kasım 1954, 2). Gazete bu yazıda, particiliği eleştirirken yayın politikasının da tarafsızlığını ortaya koymuştur.

Mizahın gücün karşısında olma özelliği dolayısıyla gazetede, dönemin iktidardaki partisi Demokrat Parti'nin, yoğun eleştiri yağmuruna tutulduğu da ifade edilmelidir.

Gazetede bu duruma örnek teşkil edecek, Demokrat Parti'ye getirilen eleştirilerden biri, 5. sayıda yayınlanmıştır. M.N.Ç Müstear adı ile "Sohbetler" köşesinde, "Güleriz Ağlanacak Halimize" başlığı ile yayınlanan, "Boya Güzel Şeydir" alt başlıklı yazıda, DP'nin seçim arifesinde her işçiye bir ev verileceğini söylemesi: "Boya güzel şeydir ama, foyası çıkmasa." sözleriyle eleştirilmiştir (*Bacanak*, 16 Ekim 1954, 3).

Yine gazetede yayınlanan "Aranıyor" adlı ilanda, iş arayan ve hamal başı olabilmek için iktidar partisi otoritesinden nasibi olan, kelli fellî, döneke yüzlü, çürük sözlü bir dayı arandığı belirtilmiştir (*Bacanak*, 7 Ağustos 1954, 1). Bu ilan, dönemin koşullarında iş bulabilmek için iktidar partisi ile sıkı ilişkiler geliştirmenin gerekliliğini ortaya koyarken sosyal düzendeki adaletsizliği de hicvetmiştir. Bununla beraber gazetenin tarafsızlığının bir göstergesi olarak Cumhuriyet Halk Partisi'ni de eleştirdiği yazınları da az değildir. Örneğin "Muhalefet Kriz mi Geçiriyor?.." başlığı ile verilen bir haberde Cumhuriyet Halk Partisi'ne karşı eleştiri yapılmıştır. Haberde verimli bir ıslahat ve çalışma isteğine rağmen 11. CHP Kurultayı'nda esaslı bir değişikliğin yapılmadığı belirtilerek muhalefette çözülme yaşandığı ifade edilmiştir. İktidar karşısında kuvvetlendikçe kuvvetlenmek için çalışması gerekmesine rağmen Türkiye'de muhalefet partilerinin, daraldıklarını ve dağılıp çözüldüklerini konu edinen haberde, menfaatin bazı insanları pekmeze üşüşen sineğe çevirdiği, bir parti iktidara geçtiği zaman muhaliflerin hemen bu parti etrafını sardığı anlatılmaktadır. Haberde, kalbinde Cumhuriyet Halk Partisi yatan kimi şahısların da Demokrat Parti nutukları çektiği dile getirilmiş, o dönemde muhalif bir dostun bile selamının insanın başına dert açabileceği –hele de memursa– bildirilerek hem Cumhuriyet Halk Partisi hem de Demokrat Parti eleştirilmiştir (*Bacanak*, 7 Ağustos 1954, 1).

1.4 Çimdik Gazetesi

Çimdik Gazetesi, 20 Ağustos 1955 tarihinde yayın hayatına başlamış, Kayseri'nin önemli mizah gazetelerindendir. Gazetenin sahibi Necdet Yalçın, Necdet Göncüoğlu'dur. Necdet Yalçın ayrıca yazı işlerini fiilen idare eden mesul müdürdür.

Gazetenin idarehanesi Yeniçe İsmail Mah. Erdem Sok. No 12/A, Muhabere Adresi ise Posta Kutusu No 9 Kayseri'dir. Baskı ve dizgisi ise, Yeni Matbaa'da yapılmıştır.

Gazete dört sayfa halinde basılmıştır. İlk sayfada üstte sola yakın biçimde gazetenin adı, bunun altında iki kalın çizgi ile ayrılmış kısmın ortasına niteliği yazılıdır. Gazetenin adının sağ ve sol kısmına iki karikatür yerleştirilmiştir. En sağ kısımda ise yıl, sayı, tarih, fiyat bilgilerinin bulunduğu çerçeveli bir kutucuk yer almaktadır. Bu kısmın altında gazetenin ana gövdesini oluşturan bölüm ise 5 sütuna ayrılmıştır.

Gazetenin orta iki sayfasında da - 2. ve 3. sayfa - yine mizahî üslupla hazırlanan siyasi, sosyal ve ekonomik problemlerin dile getirildiği yazılar ve haberler yer almıştır. Gazetenin son sayfasında da alınan reklam ve ilanlar ile karikatürler yayınlanmıştır.

Gazetenin adı siyah, büyük ve kalın puntolarla yazılmıştır. Adın hemen altında ise el yazısı ile büyük harflerle "Kel Başa Şimşir Tarak" ifadesine yer verilmiştir. Bunun altında iki çizgi ile ayrılmış kısım içinde ise, gazetenin Cumartesi Günleri çıkan Haftalık mizahî gazete olduğu belirtilmiştir. Gazete adının hemen iki yanında yer alan karikatürlerde sol kısımda denizde yüzen bir erkek figürü kullanılırken, sağ kısımdaki karikatürde mayolu bir erkek yine mayo giymiş bir kadını çimdiklerken gösterilmiştir.

Gazetenin fiyatı 10 kuruş olarak belirlenmiştir. Fiyatın belirtildiği kısımda kullanılan “Ağanın eli tutulmaz canımm..” ifadesi de dikkat çekicidir. Mizahî üslup künye bilgileri de dâhil olmak üzere, gazetede baskın biçimde kendisini hissettirmektedir.

Gazetede mizahî üslup kullanılarak hazırlanan haber, şiir, hikâye, fıkra türü yazıların yazarları, genellikle müstear adlarını kullanmayı tercih etmiştir. İncelemede belirlenen bu müstear adlar şöyledir: Çimdik, Yanık, Arakçı, Boyacıoğlu, Zırdeli, Kürdan, Ö.K.M., Hasan, Akbaba, Boyacı Küpü, Biz, Noter Memet, Zam-pir, Karaborsacı, Sivrisinek, Kulak Misafiri, Sıpa, Atkestanesi, Baş Kazak, Belgelik Memet, Zampara, MOM, Babamın Oğlu, Fıkracı, S.M.Y., Jant, Yaz Boz, Bir Dost, Damat.

Gazetede dönemin siyasi, ekonomik ve toplumsal problemleri yalnızca hazırlanan haber ve haber niteliğindeki yazılarla değil; karikatürler aracılığı ile de hicvedilmiştir. Genellikle çizerlerinin imzalarının bulunmadığı bu karikatürler alt metinleri ile birlikte yayımlandıkları gibi kimi zaman da metin kullanılmadan hazırlanmışlardır. Karikatürlerine imzalarını atanlar ise şunlardır: Lodean, Celebci, Herbidek. Bunlarla birlikte imzalarından isimleri tam olarak okunamayan karikatüristler de *Çimdik* için çizmişlerdir.

Gazete, beş sayı yayımlandıktan sonra kapanmıştır (Satoğlu, 2002, 711). Gazetenin neden kapandığına ilişkin bir bilgi verilmemiştir.

Çimdik Gazetesi'nin Çıkış Amacı ve Yayın Politikası

Çimdik Gazetesi ikinci sayısında ilk sayfada, soldaki ilk sütunda müstear adı ile *Çimdik*'in hazırladığı “Çıkarken” başlıklı yazıda, gazetenin yayınlanış amacına ilişkin bilgi vermiştir. Bu bilgiden anlaşıldığı üzere, gazete günlük hadise ve olayları nükte ve fıkralarla okuyuculara duyurmak, bu surette de hem memleketin mizah ihtiyacını karşılamak hem de dünya olaylarından okuyucuyu haberdar ederek hadiseler karşısında tutumunu bildirmek amacındadır. Bununla birlikte yazıda, gazetenin tüm mevcudiyeti ile mizahî olmayacağı, tüm milletin alaka duyduğu ciddi olay ve milli hadiseler karşısında gereken ciddi cevapları vereceği de ifade edilmiştir (*Çimdik*, 27 Ağustos 1955, 1).

Bu yazının hemen altında yer alan “Gayemiz” adlı kısımda ise, gazetenin diğer bir amacına yer verilmiştir. Bu da memlekette bulunan birçok mizahseven ve mizahla uğraşan kimseyi bulup çıkarmaktır. Bunun için de kendilerine her gün yazı getirilebileceğini, bu yazıları kabul edeceklerini de belirtmişlerdir (*Çimdik*, 27 Ağustos 1955, 1).

Gazetenin hadiseler karşısındaki tutumuna bakıldığında, dönemin siyasi iktidarına muhalif olduğu fark edilecektir. Hazırlanan haber ve haber niteliğindeki yazılardan anlaşıldığı kadarı ile dönemde yaşanan toplumsal, siyasi, ekonomik ve uluslararası problemlerin Demokrat Parti'nin (DP) politikalarından kaynaklandığı düşünülmekte ve okuyucu bu bağlamda bilgilendirilmektedir. Örneğin ikinci sayıda, ilk sayfadan verilen “Neden Susuyoruz?” başlıklı haberde (*Çimdik*, 27 Ağustos 1955, 1), Kıbrıslı Türklerin yaşadıkları sorunlarla ilgili olarak Yunanistan Hükümeti'nin adadaki Rumlara verdiği desteğe karşın Türk Hükümeti'nin sessiz kalması eleştirilmiştir. Yine aynı sayfada “Zam Neyledi” (*Çimdik*, 27 Ağustos 1955, 1) ve “Acı Bir Kayıp” başlıklı diğer yazılar (*Çimdik*, 27 Ağustos 1955, 1), yaşanan ekonomik problemi dile getirmiş, hükümeti bu problemlerden sorumlu tutmuştur.

2. Emmi, Bomba, Bacanak, Çimdik Gazetelerinde Siyasi-İdari ve Ekonomik Hayat

Yayın politikalarının, tarafsızlık ilkesine dayandığını ifade eden *Emmi, Bomba, Bacanak* ve *Çimdik* gazetelerinde, başta Demokrat Parti olmak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi ve Millet Partisi'ni uyguladıkları siyasi, ekonomik politikalar nedeniyle hicveden birçok yazı yayımlanmıştır. Bu yazılar, “Gazetelerin Yazılarında Siyasi-İdari Hayat” ve “Gazetelerin Yazılarında Ekonomik Hayat” başlıkları altında incelenmiştir.

2.1. Gazetelerin Yazılarında Siyasi-İdari Hayat

Emmi, Bomba, Bacanak ve *Çimdik* gazeteleri, dönemin siyasi partilerini ve aktörlerini hicveden birçok yazı yayınlamışlardır. Yapılan incelemede, eleştirilerin başta hükümet politikalarına ve dolayısıyla Demokrat Parti'ye karşı yapıldığı görülmektedir.

Demokrat Parti'nin gazetelerde eleştirilmesinin temel sebebi, hükümeti de kuran bir parti olarak elinde bulundurduğu iktidarı, yapılabilecek sorgulamalara aldırış etmeden, kendi çıkarları doğrultusunda kullandığı iddiasıdır. Bu konuda çarpıcı bir yazı, *Bacanak Gazetesi*'nde yayınlanmıştır. Tek Bas köşesinde, A. Bacanak müstear adı ile, "Üstad bulunmuş" adı ile yayınlanan yazıda, iktidar partisinin muhalefet partilerinin yavaş yavaş ortadan kalkması eğilimlerine karşı, demokrasi garnitürü olarak el altından güdümlü bir muhalefet partisi hazırladığı belirtilmiştir. Partiyi kuracaklar arasında Fevzi Lütfü, S. Ağaoğlu, Ş. Günaltay, H. Bayur'un bulunduğu açıklandığı yazıda, H. Bayur'un Cumhuriyet Halk Partisi zamanında da güdümlü muhalefette müstakil grup başkanlığı yaptığı vurgulanarak eleştiri yapılmıştır (*Bacanak*, 28 Ağustos 1954, 1).

Mecliste göstermelik bir demokratik ortam oluşturmak için kolları sıvayan Demokrat Parti'ye eleştiriler, yerel politikaları nedeniyle de gelmiştir. *Bacanak Gazetesi*'nde yayınlanan bir haberde, yeni muhtar seçimlerinde bir Cumhuriyet Halk Partilinin, Örnek Evler'e muhtar seçilmesinin muhitte atom tecrübesi yaşattığı ifade edilmiştir. Ardından da bu mahallenin su, yol, elektrik, tenvirat, tanzifat, baharat, zuhurat, bediat, tevdiat, tadiyah, imalat, ihracat gibi kalkınma ve refahı sağlayacak faaliyete ihtiyacı olmadığı kanaatine varıldığı açıklanmıştır. Haberde, mahalle sakinlerinin belediye hudutları dışında kalmasının da muhtemel görüldüğü kaydedilmiştir. Demokrat Parti'nin kendi muhtar adayının seçilmediği bölgelere hizmet götürmeyeceğine dair endişenin dile getirildiği bu haber muhabir Çolak Celal'in imzasını taşımakta olup, 7. sayıda, "Örnek evler ne olacak?.." üst, "Cumhuriyet Halk Parti'li muhtar seçen mahalle belediye hudutları dışında kalıyor?.." alt başlığı ile verilmiştir (*Bacanak*, 20 Kasım 1954, 1).

Gazetelerde hükümetin eleştirildiği diğer bir konu, döneme damgasını vuran Kıbrıs meselesidir. Yapılan incelemede Kıbrıs meselesine dair en çok haberin *Çimdik Gazetesi* tarafından yapıldığı görülmüştür. Bu konuda, gazetenin çıkış amacı ve yayın politikası belirtilirken ele alınan "Neden Susuyoruz?" başlıklı haberin yanı sıra, aynı sayıda "Banyo Mevsimi" adı ile bir başka haber daha yer almıştır. Haberlerde, 30 Ağustos ve 9 Eylül tarihlerine atıf yapılmış ve Yunanlılara davranışlarına dikkat etmezlerse banyolarının yine Türkler tarafından denizde yaptırılabilceği hatırlatılmıştır (*Çimdik*, 27 Ağustos 1955, 1). Ayrıca manşetten verilen "Bir Papaza Açık Mektup" (*Çimdik*, 3 Eylül 1955, 1-2), "Londradaki Konferansın Düşündürdükleri" (*Çimdik*, 10 Eylül 1955, 1-2), "İstanbul ve İzmir Nümayişlerinden Sonra" (*Çimdik*, 17 Eylül 1955, 1-2) vb. haberlerde de Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağlanması, bununla birlikte İmroz ve Bozcaada'yı da kendi topraklarına katmak yolundaki istekleri değerlendirilmiş ve sert eleştirilerde bulunulmuştur. Hükümet, bu eleştirilerin odak noktasıdır. 4. sayıda, manşetten verilen "Londradaki Konferansın Düşündürdükleri" başlıklı haberde; Türkiye, İngiltere ve Yunanistan arasında yapılan Kıbrıs ve Akdeniz meseleleri hakkındaki konferanstan bahsedilmiş; konu ile ilgili Türkiye'nin kayıpları üzerinde durulmuş; bu kayıplardan ise hükümet sorumlu tutulmuştur. Haberde: "Kaybımızın sebebi çoktur; bizce bunların en önemlisi hükümetimizin ziyadesiyle iyimser oluşu ve kötümser bir komşunun dostluğuna fazla önem verip şımartmasıdır." denilerek Demokrat Parti yerilmiştir (*Çimdik*, 10 Eylül 1955, 1-2).

Bacanak Gazetesi'nde yer alan Kıbrıs Meselesi'ne ilişkin bir yazıda da hükümet eleştirilmiştir. 3. sayının ilk sayfasında Bacanak müstear adı ile yayınlanan "Palikaryaların Dostluk Gayreti?!" başlıklı köşe yazısında, Balkan ittifakının imzalandığı, bu ittifaktan Yunanlıların Kıbrıs ile ilgili bir şeyler kopararak yararlanmak istediği ifade edilmiştir. Bacanak, 12 adanın dahi kendisinin Türk olarak ilan ederken ve Türkiye'nin bunu dünya sulhunda bir sorun çıkarmamak için mesele haline getirmezken, Yunanlıların Türk Kıbrıs'a bedava sahip olmak sevdasına nasıl kapıldığını merak ettiğini belirtmiştir. Yunan hükümetinin Kıbrıs'ın muhtariyeti için Birleşmiş Milletlere resmen başvurduğunu ve bu davayı kazanmak için açıkça harekete geçtiğini de dile getiren Bacanak, Kıbrıs Türklerinin, Türk gençliğinin ve Türk Milletinin bu olay karşısında protesto yağdırdığını, Hariciye vekâletimizin de bu meseleyi bir dava olarak ele aldığını aktarmıştır. Bununla beraber sorunla ilgili harekete geçilmemesini: "Acaba Kıbrıs'ı kaybedinceye kadar bekleyecek miyiz?" diyerek eleştirmiştir (*Bacanak*, 21 Ağustos 1954, 1, 4).

Demokrat Parti'nin yanı sıra kimi gazetelerde, Cumhuriyet Halk Partisi ve Millet Partisi de eleştirilmiştir. *Emmi Gazetesi*'nde, "CHP İdarecilerine samimi tavsiyeler" başlığı ile yayınlanan bir yazı, bu konuda örnektir. Yazıda, Cumhuriyet Halk Partisi'nin vatanını seven insanlar olarak, kin, iftira ve yalan gibi gayrimeşru kaynaklardan beslenmeden muhalefet yapmasını arzu ettikleri bildirilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi idarecilerinin Demokrat Parti'nin hatalarını şişirerek ilan ettiğinin, kimi müspet icraatlarını ele almak cesaretini gösteremediklerinin açıklandığı yazıda; Cumhuriyet Halk Partisi'nin İsmet İnönü'yü putlaştırmasının yanlışlığından da söz edilmiştir (*Emmi*, 25 Ekim 1952, 1,4). *Emmi Gazetesi*'nde yayınlanan "Millet Partisi idarecilerine samimi tavsiyeler" başlığı ile yayınlanan bir başka yazı da Millet Partisi'nin eleştirisi için hazırlanmıştır. Emmi müstear adı ile hazırlanan yazıda, parti içindeki birkaç milletvekili dışındaki herkesin gaflet içinde olduğu, parti teşkilatının politikadan anlamayan kişilerin elinde olduğu açıklanmıştır (*Emmi*, 8 Kasım 1952, 1,4).

Gazetelerde, yerel idari yönetimler de eleştirilmiş; Kayseri halkı, kamu kurum ya da kuruluşlarının işleyişinden haberdar edilmiştir. Yapılan incelemede en çok belediye teşkilatının eleştirildiği görülmüştür. *Bacanak Gazetesi*'nin 6. sayısında yer alan "Görüşler" adlı köşede, "Şundan Bundan" adı ile yayınlanan yazıda, müstear adıyla M.N.Ç. belediyeyi eleştiri yağmuruna tutmuştur. Yazıda M.N.Ç: "Hey efendiler!.. asfaltlar sökülür, su tesisatı dersiniz. Sokaklar köstebek yuvasına döner, kanalizasyon dersiniz. Mahalleler harap edilir, imar planı dersiniz. Pekiyi, ama... Ya bu şehirde belediye var da niçin otellerde bittin yatılmıyor? Niçin ekmekler hamurdan yenmiyor? Niçin seyrüsefer kazalarının önüne geçilmiyor? Yoksa bunlar belediye olan bir şehirde görülen lüzum mudur?.." demiştir (*Bacanak*, 13 Kasım 1954, 3). Yazıda belediye; imar politikasından temizlik işlerine, otobüs seferlerinden fırınlara kadar verdiği tüm hizmetler nedeniyle hicvedilmiştir.

Bacanak Gazetesi'nde "Şehirden geziler" adlı köşede yayınlanan Gezici müstear adı ile yazılan "Dolaşma" başlıklı bir başka yazı da eleştiri yüklüdür. Gezici, yazısında Kayseri'de öncelikle bir semt pazarına uğradığını, gezerken susuzluğunu gidermek için bir karpuz almaya karar verdiğini; ancak karpuzların üzerine yapışan sineklerden midesi bulandığı için bu isteğinden vazgeçtiğini belirtmiştir. Pazardan caddeye çıktıklarında ise kendisine eşlik eden arkadaşı yoldaki hayvan gübrelerine takılarak düşmüş, ayağı incinmiştir. Hemen hastaneye gitmişler ama hastanenin verdiği hizmetten de memnun kalmamışlardır. Ardından eve dönerken belediyenin su problemini çözmek için açtığı hendeklerden birine yuvarlanmış ve yeniden hastaneye gitmek durumunda kalmıştır (*Bacanak*, 21 Ağustos 1954, 3). Gezici, pazar yerindeki sineklerden, caddelerdeki hayvan pisliğine ve açılan hendeklere kadar tüm eleştirilerini belediyeye yönlendirmiştir.

Belediye en çok, açılan hendekler ve halka oldukça rahatsızlık veren karasinekler nedeniyle eleştirilmiştir. *Bacanak Gazetesi*'nde, Bacanaktan Bacanağa köşesinde "Dile düşen Kayseri" başlığı ile yayınlanan bir yazıda; insanların zekâsı, çalışkanlığı, ticaretteki hüneri ile cihana ün salan Kayseri'nin, son dönemlerde Türkiye'nin altmış altı vilayeti içerisinde mezbeleliklerle üreyen karasineklerden mağdur olan tek il olduğu ve bu nedenle muharrirlerin kalemine, kamuoyunun diline düştüğü üzerinde durulmuştur. Yazıda, bundan böyle Kayseri'nin isminin sinek alınıp satılan bir şehir olarak anılacağı belirtilmiş, yazar Kayseri'yi bu hale düşürenlerin hiç mi içinin sızlamadığını sorgulamıştır (*Bacanak*, 21 Ağustos 1954, 2).

Gazetelerde belediye hizmetleri hicvedilirken, Belediye Başkanı Osman Kavuncu da unutulmamıştır. *Çimdik Gazetesi*'nde yayınlanan "Var-Yok" başlığı ile verilen bir haberde demir, kömür, çimento, döviz, ilaç, mütehassis işçi, plan, kredi, şehirde fiyat murakabesi, temizlik, su, fırınlarda ekmek, seyrüsefer kontrolü, şeker, benzin yokluğundan yakınılmıştır. Haberde "Peki ne var öyleyse?" sorusuna ise "Kavuncu var, 'evet efendim' demek var, yani anlıyorsunuz, işe gelenler var." şeklinde yanıt verilmiştir (*Çimdik*, 27 Ağustos 1955, 3).

Bacanak Gazetesi'nde de Belediye Başkanı Osman Kavuncu için Zurnacı müstear adı ile "Bu Şehrin Ahvalı" adı ile bir şarkı yayınlanmıştır. Şarkıda:

“Bu şehrin ahvali bilmem ne zaman biter?

Daha mı çekeceğiz, yeter Kavuncu yeter.

Her şey kazıktır amma, zillik ondan da beter

Daha mı çekeceğiz, yeter Kavuncu yeter.” sözleri yer almış (*Bacanak*, 7 Ağustos 1954, 2); Kavuncu'ya şehrin sorunları nedeniyle sitemde bulunulmuştur.

Osman Kavuncu'ya yapılan eleştiriler bunlardan ibaret değildir. Gazetede, “Bir Telgraf” adı ile Kayseri'den bir vatandaşın reisicumhura ve Dâhiliye Vekili'ne çektiği belirtilen bir telgraf da yayınlanmıştır. Telgrafta Kayserili vatandaş, hasta olduğunu ve buna rağmen yatağı ile birlikte evinden atılmak istendiğini belirtmiştir. Osman Kavuncu'nun sözde imar taksiti ile aile ocaklarını söndürdüğünü ve Kayseri'nin Kavuncu'dan kurtarılması gerektiği dile getiren Kayserili vatandaş, telgrafta küfre varan ifadeler de kullanmıştır. Gazete bu telgrafi yayınladıktan sonra bir not da yazarak basın kanunu göz önünde bulundurularak bu ifadelerin noktalı biçimde verildiğini vurgulamıştır (*Bacanak*, 18 Aralık 1954, 1).

Gazetelerde, belediye teşkilatı dışında Kayseri Valiliği de eleştiri almıştır. “Darısı” adı ile *Bacanak Gazetesi*'nde yer alan bir yazıda, müstear ismiyle M.N.Ç, dönemin Kayseri Valisi Kazım Arat'ın Zonguldak'a tayin edilmesinin ardından giderken kusurlarının affını dilemesi ve hakkı olanların haklarını helal etmelerini istemesi üzerine, yufka yürekli oldukları için haklarını helal ettiklerini belirtmiştir. M.N.Ç daha sonra Allah'a şöyle yalvarmaya başladıkları dile getirilmiştir (*Bacanak*, 25 Aralık 1954, 1): “Yarabbi! Bu yolculuğun darısı Osman Kavuncu'nun başına, darısı Sağlık Müdürü Hayri Dilaver Göle'nin başına, darısı siyasi imzasız yazar Ahmet Hilmi Güçlü'nün başına. Darısı... Darısı... Darısı... Darısı... Darısı... (Kusura bakmayın plak takıldı)”

Emmi Gazetesi'nde yer alan Emmioğlu müstear adı ile yayınlanan “Vali Beğ” adlı bir yazıda da valinin, derhal hallederim demesine rağmen hiçbir işi yapmadığı belirtilmiştir. Kimseyi gücendirmemek için ne istenirse peki dediği ifade edilen vali için Emmioğlu: “... ne gızı veriyo, ne dünürü küsdürüyo, vesselâm...” demiştir (*Emmi*, 11 Ekim 1952, 3).

Kayseri Valiliği ile ilgili ele alınan hususlardan biri de Kayseri İl Basımevi'nin gündelik bir gazetenin çıkması için kullanılmasıdır. *Emmi Gazetesi*'nde, “Kayseri İl Basımevinin Hikmet-i Vücutu Nedir?” başlığı ve “Sayın Valimiz Kazım Arat bu hususu sarih olarak açıklamalıdır?” alt başlığı ile verilen bir haberde, il matbaasının yegâne görevinin vilayetin evrak- matbua işini tab etmekken, sadece milletin sırtına yük olmuş bulunan matbaanın gündelik bir gazete çıkarmak için kullanıldığı ve vilayetin tab işini yapmadığı bildirilmiştir (*Emmi*, 23 Kasım 1952, 1). Kayseri İl Basımevi ile ilgili haberler, *Emmi Gazetesi*'nin devam eden sayılarında da yayınlanmıştır. Gazete, basımevinde tab edilen gazete ile ilgili olarak, hukukçulardan da görüş alarak durumu yasal bir çerçevede de değerlendirmiştir. Bu değerlendirmeler gazetenin 13-19 ve 22. sayılarda yer almıştır.

Belediye Teşkilatı ve Kayseri Valiliği dışında gazetelerde, halkın şikâyetlerine kulağını tıkadığı ifade edilen, düşük voltla şehre elektrik veren elektrik şirketi (*Emmi*, 18 Ekim 1952, 1), etrafının temiz tutulmaması, tıbbi çöplerin alenen ortada durması ve vatandaşların sağlığının tehdit altında olması nedeniyle Devlet Hastanesi (*Emmi*, 1 Kasım 1952, 1) idarecileri eleştirilmiştir. Ayrıca, telgraf ve telefon hizmetlerinin çok yavaş verilmesi ve bu hizmetler için alınan ücretlere yapılan zam nedeniyle PTT (*Çimdik*, 3 Eylül 1955, 1); garın temiz, intizam ve disiplinli olmaması; hizmet veren büfenin pahalılığı, bayat ürün satması; çalışanların ilgisizliği, ulaşım hususunda yaşanan aksaklıklar sebebiyle Devlet Demir Yolları'na bağlı Kayseri İstasyonu (*Çimdik*, 10 Eylül 1955, 2) da hicvedilmiştir.

2.2. Gazetelerin Yazılarında Ekonomik Hayat

Gazetelerin yazılarında, hem ulusal hem de yerel bazda yaşanan ekonomik problemler dile getirilmiştir. Bu problemlerden de genellikle, dönemin siyasi iktidarı Demokrat Parti

sorumlu tutulmuştur. *Çimdik* Gazetesi'nde yayınlanan bir haber dikkat çekicidir. Haberde, iktidar partisinden bir temsilcinin 1953 ve 1955 yıllarında yaptığı iki ayrı açıklamaya yer verilmiştir. Temsilcinin 1953 yılında yaptığı açıklamada, alınan iktisadi tedbirler ve ziraatın makineleştirilmesi ile birlikte mahsulün arttığı, eskiden ithal edilen buğdayın artık ihraç edilir olduğunu belirtilmiştir. 1955 yılında yaptığı açıklama ise, var olan borcun mahsulün az oluşundan kaynaklandığı, bunun da havaların kurak gitmesine bağlı olduğu dile getirilmiştir. Haberde müstear adı ile Dalgacı ise: “Ne dersiniz acaba Allah da mı bizim iktidara muhalif olmaya başladı acaba?” diyerek durumu hicvetmiştir (*Çimdik*, 3 Eylül 1955, 1). *Emmi* Gazetesi'nde de ekonomik sıkıntılar nedeniyle hükümeti eleştiren yazılar yayınlanmıştır. Örneğin, müstear adı ile Davulcu'nun, Dedi-kodu köşesinde yazdığı “Hangisine inanmalı?” adlı yazıda, Başbakan Adnan Menderes'in Kayseri'yi ziyareti esnasında yaptığı bir konuşmada, enflasyon tehlikesi olmadığı, iktisadi vaziyetin iyi olduğunu söylediği bildirilmiştir. Ardından Davulcu, kâğıt para miktarının artmasının, Merkez Bankası'nın durum cetvelindeki döviz açığının, uçaklarla yurtdışına giden külçe altınların nasıl açıklanacağını sormuştur (*Emmi*, 29 Kasım 1952, 1).

Demokrat Parti'nin iktidara geldikten sonra ekonomiye önem vermesi ülke için oldukça önemlidir. Çünkü tek partili yönetimden sıkılan toplum, Demokrat Parti'nin kurulmasının Türk siyasi ve ekonomik hayatına nefes aldıracağını düşünmüştür. Bu nedenle de partiden çok şey beklemektedir (Baytal, 2007, 550). Demokrat Parti, kuruluş felsefesindeki liberalizm anlayışını, ekonomi politikalarında da uygulamıştır. Bu politika, Cumhuriyet Halk Partisi'nin “devletin ekonomik yaşama kamu yararı adına müdahalesi” anlayışına tepki olarak doğmuştur. Ancak Çavdar'a göre (1983, 2070-2072) partinin toplumun beklentilerini karşıladığı söylenemez. 1952 yılından sonra, dış borçlanma, enflasyon ve döviz kurlarında hızlı bir artış kendisini göstermiştir. *Emmi* ve *Çimdik* gazeteleri de yayınladığı bu haber ve yazılar ile ekonominin olumsuz gidişatı hakkında hem toplumu bilgilendirmiş, hem de beklentileri karşılanmayan toplumun sesi olmuştur.

Bacanak Gazetesi de ekonomi ile ilgili yaşanan gelişmelere kulak tıkamaz. “Acı bir kayıp” adı ile yayınladığı bir ilanda; Saadettin kızı, Mesudun annesi, Refahın kardeşi ucuzluğun dört senedir müptela olduğu zam hastalığından kurtulamayarak Demokrasi Hastanesi'nde öldüğünü duyurur, ölene rahmet, öldürene merhamet, geride kalanlara asalet diler (*Bacanak*, 7 Ağustos 1954, 1). Gazetenin yayın yılının 1954 olması ucuzluğun hastalığa neden 4 yıldır müptela olduğunu açıklar niteliktedir. Ayrıca hayat kaybının Demokrasi Hastanesi'nde yaşanması, eleştirinin Demokratlara yönlendirildiğini aşikâr hale getirir. Aynı gazetede, “Kayıp” adı ile verilen bir başka ilanda ise, fakirler mahallesinin numarasız evinde oturan komşunun çarşıda gördüğü fiyatlardan sonra evinin yolunu kaybettiği belirtilmiş, bulanların evine getirmesi rica edilmiştir (*Bacanak*, 7 Ağustos 1954, 2).

Gazetelerde, hayat pahalılığına neden olan zamlar da ayrıca değerlendirilmiş ve eleştirilmiştir. *Emmi* Gazetesi'nde, 2. sayıda, Dedi-kodu köşesinde yayınlanan “Ayarlama” başlıklı yazıda, müstear adı ile Davulcu, Demokrat iktidarın bir ayarlama politikası olduğunu duydukça yüreğinin oynadığını açıklamıştır. Bunun sebebinin ise, şöyle açıklamıştır (*Emmi*, 18 Ekim 1952, 1): “Tekel maddeleri ayarlandı; sonu zam. Sümerbank mamülleri ayarlandı; gene zam. Gaza zam, tuza zam, beze zam, Demokrat iktidarın mühim icraatı: Zam, zam da zam.” *Bacanak* Gazetesi'nde, 9. sayıda verilen “Zam Zam Zam da Zam” üst başlığı ve “Susss!.. Demokratlar Duymasın! Zam yapılmadı ayarlama oldu!...” alt başlıklı haberde ise sigaradan rakıya kadar tepeden inme ayar yapıldığı belirtilmiş ve buna Demokrat Parti'nin isteği üzerine zam değil de ayarlama denmesi gerektiği ifade edilmiştir (*Bacanak*, 4 Aralık 1954, 1). Gerek *Emmi*, gerekse *Bacanak* gazetelerinin, hem zammı hem de zamma ayarlama denmesini eleştirmesindeki benzerlik, 1952'den 1954 yılına ülkede bir şeyin değişmediğini de göstermektedir.

Yaşanan ekonomik sıkıntı, gazetelerde yerel bazda da değerlendirilmiştir. *Bacanak* Gazetesi'nin 8. sayısında verdiği ekte yayınlanan “Geçim Durumu” adlı yazıda, Kayseri'de yaşayan memur bir vatandaşın ekonomik olarak geçinme şartlarına ilişkin bilgi verilmiştir. Yazıda, aylık maaşının 150 lira olduğu ifade edilen bir memurun ev kirasına 60, elektriğe 10,

sigorta ve otobüse 10, ayakkabı ve elbise taksitine 60 lira verdikten sonra geriye aylık harcamaları için 10 lirasının kalacağı açıklanmış ve bu nedenle aklıktan nefesinin kokacağı dile getirilmiştir. Ardından da mizahî bir üslupla kendisine birçok defa nefes yaptırmışsa da tesirini göremediği dile getirilerek nefes yapanların memur vatandaşa müracaatı ilan edilmiştir (*Bacanak*, 27 Kasım 1954).

Kayseri Halkı'nı olumsuz etkileyen tüm problemleri kayda değer bulan gazeteler, Kayseri esnafını yeren haber ve yazılar da yayınlanmıştır. Bu hususta bir örnek, *Emmi* Gazetesi'nde yer alır. "Fırıncılar biraz insafılı hareket edin" üst ve "Bir kap yemeğin pişmesi için 25 kuruş çok" alt başlığı ile yayınlanan haberde, fırınlara gönderilen yemeklerin pişirilmesi için ödenen ücretin fazla olmasından yakınılmıştır (*Emmi*, 18 Temmuz 1953, 1,3). Yine *Emmi* Gazetesi'nde, "Sun'i hayat pahalılığı yaratan bir karar" üst ve "Bu şehirde, bu mevsimde yoğurdun 60-70 kuruşa satıldığı hiç duyulmuş mu?" alt başlığı ile yayınladığı bir haberde, belediyenin murakebesizliğinin şehirde sun'i bir hayat pahalılığına neden olduğu açıklanmıştır. Daha evvel, bir kilo yoğurdun 70 kuruşa satıldığının hiç duyulmadığının bildirildiği haberde, vatandaşın müşkülata girdiği belirtilmiştir (*Emmi*, 4 Temmuz 1953, 1,3). *Bomba* Gazetesi'nde de, "Niçin ilgi gösterilmiyor?" üst, "Gazoz fiyatları isteğe göre ayarlanıyor" alt başlığı ile verilen bir haberde, şehirde gazoz fiyatlarının gazozcudan gazozcuya farklılık göstermesi ve gazozcuların bu fiyatları kendi kendilerine tespit etmeleri konusu gündeme getirilmiş, ilgililerin gerekli çabayı göstermemesi ise eleştiriye tabi tutulmuştur (*Bomba*, 29 Haziran 1953, 1-3).

Gazetelerde karaborsacılık da eleştirilmiştir. *Emmi* Gazetesi'nde çıkan "Karaborsa" adlı bir haberde, bir yandan pahalılıktan şikayet edilirken, diğer yandan sinemaların doluluk nedeniyle adam almadığı, birkaç açık gözün ise sinema önünde biletlerin üzerine 20-30 kuruş kâr koyup bilet satmasından yakınılmış, bu işin önlenmesi istenmiştir (*Emmi*, 24 Ocak 1953, 3). *Çimdik* Gazetesi'nde müstear adı ile Arakçı'nın hazırladığı "Karaborsa ile Mücadele" başlığı ile verilen bir haberde ise; radyolara, sözlere, laflara, ajanslara bakılırsa belediyenin karaborsaya karşı açtığı savaşı kazandığının belirtildiği; ancak gerçekte durumun Yahudi kabadayısının kavgasına benzediği ifade edilmiştir. Yahudi kabadayısının kavgası ise haberde şu şekilde anlatılmaktadır (*Çimdik*, 27 Ağustos 1955, 3): "Erifin pestilini çıkardım. Vurdum suratımı yumruğuna, vurdum suratımı yumruğuna.. Vurdum yanağımı tokadına.. Vurdum kıçımı tekmesine, vurdum kıçımı tekmesine.. Erifin canı çıktı.."

Sonuç

1950'li yıllarda Kayseri'de yayınlanan mizah gazetelerinden *Emmi*, *Bomba*, *Bacanak*, ve *Çimdik* incelenerek yapılan bu çalışmada; Kayseri mizah basınına tanıtım ve bu dönemde ulusal ve yerel düzeyde yaşanan siyasi ve ekonomik problemlerin gazetelerde nasıl ele alındığını değerlendirmek amaçlanmıştır.

Yayın hayatlarına başlarken tarafsızlık ilkesini benimseyeceklerini belirten gazeteler, genellikle dönemin siyasi iktidarı Demokrat Parti ve bu partinin politikalarını haber ve yazılarında ele almışlardır. Demokrat Parti, iktidarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanmakla, Kıbrıs meselesi gibi önemli uluslararası bir mevzuda harekete geçmemekle eleştirilmiştir. Ekonomik olarak ise; ihracatın azalması, dış borçların giderek artması, hayat pahalılığı, yapılan zamlar Demokrat Parti'nin hicvedilmesinin nedenidir.

Gazetelerde, Demokrat Parti'nin yanı sıra Cumhuriyet Halk Partisi ve Millet Partisi de eleştiri almıştır. Cumhuriyet Halk Partisi'nin eleştirilmesinin sebebi; kin, iftira ve yalan gibi gayrimeşru kaynaklardan beslenerek muhalefet yapması ve İsmet İnönü'yü neredeyse putlaştırmasıdır. Millet Partisi ise, politikadan anlamayan kişilerin partide yer alması sebebiyle eleştirilmiştir.

Gazeteler her ne kadar tarafsız kalacaklarını açıklarsalar da yaptıkları siyasi eleştirilerde, bu vaatlerini gerçekleştiremedikleri belli olmaktadır. Örneğin *Emmi* Gazetesi'nde Demokrat Parti'yi sert bir biçimde yeren haber ve yazılara pek rastlanmaz. Demokrat Parti daha çok

Çimdik ve *Bacanak* gazetelerince eleştirilir. *Emmi* Gazetesi ise, Cumhuriyet Halk Partisi'ni, İsmet İnönü'yü yeren haber ve yazılar yayınlamıştır. Belediye Başkanı Osman Kavuncu'yu övmüş, eksikleri yıkıcı değil, yapıcı bir dille açıklamıştır.

Yerel idari yönetimler de gazetelerde ele alınmışlardır. İmar politikası, temizlik işleri, otobüs seferleri, fırınlar, açılan su hendeklerinin kapatılmaması, Başkan Osman Kavuncu'nun politikaları nedeniyle belediye teşkilatı; gazetelerde en çok eleştirilen yerel yönetim birimidir. Belediye dışında Valilik, Sağlık Müdürlüğü, Kayseri İstasyonu, Elektrik şirketi, PTT, Devlet Hastanesi ve devlet okulları da gazetelerdeki eleştirilerden nasiplerini almışlardır.

Gazetelerde, Kayseri halkını olumsuz etkileyen büyük küçük tüm problemler kayda değer bulunmuştur. Mizahın gücünü kullanan gazeteler, bilgi verirken halkın da sesi olmuşlardır. Gazoz, yoğurt fiyatlarının değişkenliğinden, fırında pişirilen yemekler için alınan ücretin pahalılığına, ilin kimi mevkilerindeki çöp kutularının ağzının açık olmasından kaynaklanan rahatsızlıktan, bağ otobüslerinin kalabalıklığına kadar halk sorunlarını, bu mizah gazetelerini kullanarak yetkililere iletmiştir. Bu bakımdan yerel basının üstlenmesi gereken işlevin, 1950'li yıllarda Kayseri'de, mizah gazeteleri tarafından yerine getirildiği belirtilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ahmad, F. (1999). *Modern Türkiye'nin Oluşumu*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Aksoy, H. (2001). Karikatür Sanatının Yerel Basındaki Yeri. *Yerel Gazetecilikte Meslek İçi Eğitim* (s. 141). İstanbul: Konrad Adenauer Vakfı Yayınları.
- Albayrak, M. (2004). *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Baytal, Y. (2007). Demokrat Parti Dönemi Ekonomi Politikaları (1950-1957). *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, (s.40), 545-567.
- Çavdar T. (1983). Demokrat Parti. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, (c.8, s. 2060-2075). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karpat, K. H. (1967). *Türk Demokrasi Tarihi*. İstanbul: İstanbul Matbaası.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi. (2010). *Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kayseri Ansiklopedisi*, (Cilt 2), Kayseri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Önder, A. R. (1972). *Kayseri Basın Tarihi*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Satoğlu, A. (2002). *Kayseri Ansiklopedisi*. Ankara: TC Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Zürcher, E. J. (2005). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Emmi Gazetesi

- Vur patlasın!. (4 Temmuz 1952). *Emmi*, s. 1.
- Valiliğin Nazarı Dikkatine!.. (11 Ekim 1952). *Emmi*, s. 1.
- Niçin Çıkıyoruz. (11 Ekim 1952). *Emmi*, s. 1,4.
- Çıkarken. (11 Ekim 1952). *Emmi*, s. 2,4.
- Vali Beğ. (11 Ekim 1952). *Emmi*, s. 3.
- Ayarlama. (18 Ekim 1952). *Emmi*, s. 1.
- İslâha Muhtaç Bir Müessese Elektrik Şirketi. (18 Ekim 1952). *Emmi*, s. 1.
- CHP İdarecilerine samimi tavsiyeler. (25 Ekim 1952). *Emmi*, s. 1,4.
- Hastane Etrafındaki Pislik. (1 Kasım 1952). *Emmi*, s. 1.
- Millet Partisi idarecilerine samimi tavsiyeler. (8 Kasım 1952). *Emmi*, s. 1,4.
- Kayseri İl Basımevinin Hikmet-i Vücudu Nedir?.. (23 Kasım 1952). *Emmi*, s. 1.
- Hangisine inanmalı?.. (29 Kasım 1952). *Emmi*, s. 1.
- Karaborsa. (24 Ocak 1953). *Emmi*, s. 3.
- Okuyucularla bir Hasbihal. (21 Mart 1953). *Emmi*, s. 1,4.
- Emmi'yi Susturmak isteyenler!.. (3 Temmuz 1953). *Emmi*, s. 1.
- Sun'i hayat pahalılığı yaratan bir karar. (4 Temmuz 1953). *Emmi*, s. 1,3.
- Fırıncılar biraz insafli hareket edin. (18 Temmuz 1953). *Emmi*, s. 1,3.

Bomba Gazetesi

- Bomba. (29 Haziran 1953). *Bomba*, s. 1.
Bomba'nın Doğum Fişi. (29 Haziran 1953). *Bomba*, s. 2.
Niçin ilgi gösterilmiyor?.. (29 Haziran 1953). *Bomba*, s. 1-3.

Bacanak Gazetesi

- Niçin Bacanak?!.. (7 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 1,3.
Aranıyor. (7 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 1.
Bu Şehrin Ahvali. (7 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 2.
Acı bir kayıp. (7 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 1.
Kayıp. (7 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 2.
Muhalefet Kriz mi Geçiriyor?... (7 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 1.
Palikaryaların Dostluk Gayreti?!.. (21 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 1, 4.
Dile düşen Kayseri. (21 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 2.
Dolaşma. (21 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 3.
Üstad bulunmuş. (28 Ağustos 1954). *Bacanak*, s. 1.
Ne var, Ne yok!.. (16 Ekim 1954). *Bacanak*, s. 1,4.
Güleriz Ağlanacak Halimize. (16 Ekim 1954). *Bacanak*, s. 3.
Bacanak. (13 Kasım 1954). *Bacanak*, s. 1.
Şundan Bundan. (13 Kasım 1954). *Bacanak*, s. 3.
Örnek evler ne olacak?... (20 Kasım 1954). *Bacanak*, s. 1.
Panorama. (27 Kasım 1954). *Bacanak*, s. 2.
Geçim Durumu. (27 Kasım 1954). *Bacanak*.
Zam Zam Zam da Zam. (4 Aralık 1954). *Bacanak*, s. 1.
Bir Telgraf. (18 Aralık 1954). *Bacanak*, s. 1.
Darısı,.. (25 Aralık 1954). *Bacanak*, s. 1.

Çimdik Gazetesi

- Çıkarken. (27 Ağustos 1955). *Çimdik*, s. 1.
Gayemiz. (27 Ağustos 1955). *Çimdik*, s. 1.
Neden Susuyoruz?.. (27 Ağustos 1955). *Çimdik*, s. 1.
Zam Neyledi. (27 Ağustos 1955). *Çimdik*, s. 1.
Karaborsa ile Mücadele. (27 Ağustos 1955). *Çimdik*, s. 3.
Acı Bir Kayıp. (27 Ağustos 1955). *Çimdik*, s. 1.

Var-Yok. (27 Ağustos 1955). *Çimdik*, s. 3.

Bir Papaza Açık Mektup. (3 Eylül 1955). *Çimdik*, s. 1-2.

1953'de bir iktidar sözcüsü. (3 Eylül 1955). *Çimdik*, s. 1.

P.T.T. (3 Eylül 1955), *Çimdik*, s. 1.

Londradaki Konferansın Düşündürdükleri. (10 Eylül 1955). *Çimdik*, s. 1-2.

D.D. Yolları. (10 Eylül 1955). *Çimdik*, s. 2.

İstanbul ve İzmir Nümayişlerinden Sonra. (17 Eylül 1955). *Çimdik*, s. 1-2.